

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת כי תבוא

תפסיק לטפוח לעצמך על השכם!

על הגבול בין שמחה על הטוב לבין חשיבות עצמית
שיעור יסודי על עבודת השמחה

פרשה שמחה

בפרשתנו, פרשת כי תבוא, השמחה תופסת מקום בולט במיוחד. פעם ראשונה אנו מוצאים אותה בתחילת הפרשה, כאשר התורה מתארת את הבאת הביכורים לבית המקדש. היהודי עולה עם ביכורי אדמתו, מודה לה' על חסדיו, ומניח אותם לפני ה'. לאחר שהוא משתחוה בבית המקדש, התורה מורה לו: "וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ". ה' רוצה לראות אותך שמח בכל הטוב שהוא הרעיף עליך!

הפעם הבאה בה אנו פוגשים את השמחה היא בהמשך הפרשה, כאשר משה מצווה את בני ישראל להקים מזבח בהר עיבל לאחר שהם יעברו את הירדן. על המזבח עליהם לזבוח ולשמוח – "וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמְחָתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ". גם פה, ה' רוצה שנאכל את השלמים מתוך שמחה לפניו.

הפעם השלישית בה מופיעה השמחה בפרשתנו, מגיעה לאחר תיאור הקללות המפורט שיש בה. התורה קובעת שהסיבה לכל הקללות היא: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב מֵרֵב פֶּלֶא". כלומר, יתכן שעבדת את ה', אבל לא עבדת אותו מתוך שמחה. התורה מחדשת לנו שהקללות לא מגיעות מחמת חיסרון בעבודת ה', אלא מחמת חיסרון בעבודת ה' מתוך שמחה.

במה עלינו לשמוח?

אבל לפני שאנו נסחפים לאוירה החגיגית שמשמחה עלינו, בואו לא נשכח שהפרשה שלנו לא פשוטה בכלל. כפי שכולנו יודעים, פרשת כי תבוא מלאה בתיאור נרחב של ארורים ושל קללות קשות.



בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

חז"ל אף הסבירו שאנו קוראים את הפרשה הזו בכל שנה בסמוך לראש השנה, "כדי שתכלה השנה וקללותיה" (מגילה לא ב). גם השמחה האחרונה המופיעה בפרשה מופיעה בהקשר שלילי, של קללות המגיעות מחמת חוסר שמחה. וכן השמחה המוזכרת לפני מתרחשת בהר עיבל, הר קללה.

אז מהי משמעותה של השמחה בפרשתנו?

לפני שנצלול לעומק הדברים, נשאל שאלה נוספת: כאשר התורה רוצה שנשמח, במה עלינו לשמוח? מהתבוננות בפסוקי פרשתנו עולה שקיימת סתירה. מצד אחד – **"וְשִׂמְחָהְךָ בְּכָל הַטּוֹב"**, השמחה היא מהטוב שה' מרעיף עלינו. אך מצד שני, התורה מגלה לנו שהקללות מגיעות **"פֶּתַח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה"**, כלומר עלינו לשמוח בעבודת ה'. אז מה התורה רוצה? שנשמח בכל הטוב שאנו מקבלים מה' או שנשמח רק בעבודת ה'?

אלא שהתורה רוצה ללמד אותנו יסוד חשוב בעבודת השמחה. מצד אחד, ה' רוצה שנשמח בכל הטוב שהוא מרעיף עלינו. אבל מצד שני, ה' לא רוצה שנשמח בטוב שהוא משפיע עלינו מתוך שקיעה בשפע הגשמי. ה' רוצה שנשמח בטוב הגשמי שהוא מרעיף עלינו משום שהוא מבטא שה' אוהב אותנו ושמח לעשות לנו טוב. במילים אחרות, השמחה בכל הטוב רצויה לפני ה' כאשר היא מכוונת לשמחה ממי שהשפיע את הטוב, ולשמחה שלו להשפיע לנו טוב. השמחה בכל הטוב הינה מבורכת כאשר היא לפני ה', וזו הסיבה לכך שבמצוות ביכורים אנו מניחים את ראשית הטוב לפני ה'.

כעת אנו יכולים להבין יותר את כוונת התורה באומרה: **"פֶּתַח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבְּךָ מִרֶב כֹּל"**. הבעיה המתוארת פה, בעקבותיה מגיעות כל הקללות, שונה ממה שנראה במבט ראשון. התורה פונה כאן ליהודי, וטוענת כלפיו: כאשר היה לך "רֶב כֹּל", כלומר כאשר ה' הרעיף עליך מלא טוב ושפע, אתה בחרת לשקוע בשמחה מהטוב הגשמי ולא **"עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה"**, כלומר לא מיקדת את השמחה שלך בשמחה בה' ששמח להשפיע עליך כל טוב.

שמחה – עיקר העבודה

בפסוק שהבאנו אנו רואים שהתורה מצמידה את עבודת ה' לשמחה, **"פֶּתַח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ... בְּשִׂמְחָה"**. כמו כן, מהפסוק נשמע שמה שמביא את הקללות איננו חיסרון בעבודת ה' אלא חיסרון בשמחה. מכך אנו לומדים יסוד חשוב: עיקר עבודת ה' היא השמחה בה'. כאשר אדם שמח בה', הוא כבר עשה את עיקר העבודה, וכל מה שנדרש בנוסף יבוא בדרך ממילא.

הסיבה לכך היא שכאשר האדם שמח בכך שה' שמח בו, הוא כל הזמן רוצה לעבוד אותו ולשמח אותו בחזרה. כמו כן, כאשר האדם שמח בכך שה' שמח להרעיף עליו טוב, הוא ממוקד לשים לב לשמחה שלו, וממילא הוא חי את החיים שלו מתוך מחשבה מה משמח את ה' ומה לא משמח אותו. במצב כזה האדם נתון תמיד בכך שהוא רוצה שה' ישמח בו, וממילא כל המצוות נהיות חלק מהרצון לשמח את ה'.

זו גם ההבנה הפשוטה של מהותה של עבודת ה'. הרי כאשר אנו עובדים את ה', עיקר המטרה היא לעשות לו נחת רוח – לעשות שהוא יהיה שמח, ולשמוח מהשמחה שלו.

כעת אנו יכולים להבין מדוע התורה מתייחסת לשמחה בעבודת ה' בחשיבות רבה כל כך. ללא ההדגשה הזו ניתן היה לחשוב שיש משהו אחר שהוא העיקר בעבודת ה' – תורה, תפילה או גמילות חסדים וכדו'. אך התורה מלמדת אותנו שהשמחה בעבודת ה' חשובה יותר, משום שהיא גם היסוד של כל העבודה, והיא גם המטרה של כל העבודה.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

